

INFANTS I CREATIVITAT

Darrerament, sembla que la creativitat esdevingui la gran assignatura pendent de l'educació, és cert. A més, sabem que les màquines han assolit nivells de perfecció insospitats i ens adonem que, en l'únic factor en què mai ens podran superar o substituir és en

la creativitat. Per tant, qualsevol que vulgui sobreviure en aquest món o en el del futur, li caldrà ser creatiu.

Si sabem això, evidentment, voldrem que els infants esdevinguin creatius!

L'infant és creatiu per naturalesa, això està més que demostrat i, poc a poc, a mida que creix i se l'educa (al menys, fins ara) va deixant de ser-ho. Només alguns adults, privilegiats, aconseguen seguir sent-ho. El gran debat és: Com educar per mantenir i, en el millor dels casos, fomentar la creativitat dels infants?

A la nostra escola bressol ens hem proposat treballar més a fons alguns dels fonaments de la creativitat que neixen als 0-3 anys:

L'esforç

Des del moment que naixem comencem a prendre partit davant de les eventualitats de la vida. Podríem dir que la creativitat és com un múscul que li cal exercici per a desenvolupar-lo. Una de les grans assignatures que cal treballar és l'esforç: si els donem tot el que necessiten abans de demanar-ho, no els permetem cercar les pròpies solucions.

Imaginem-nos un infant de mesos que està aprenent a voltejar cap a un costat i l'altre. Hem de saber molt bé on posar la joguina que vol agafar, quan cal poder tocar-la i quan posar-la una mica més apartada per aconseguir el següent pas. Sovint, i ara parlo com a mare, ens fa patir molt veure com els nostre fills s'han d'esforçar i caiem en l'error de confondre esforç amb sacrifici.

Deixar-los cercar solucions

Qui no ha viscut un dia de platja: asseiem la criatura a la sorra amb una pala un rasclat i una galledeta al seu costat, tot ben a prop perquè pugui jugar bé.

A l'escola bressol ens cal pensar cada acció que ha de dur a terme la mestra. Com permetre a l'infant treure'n més profit. Al Lligabosc, cada tardor omplim un espai de fulles seques. Els primers dies els infants treballen la seva mobilitat

corporal, poc a poc cerquen què més fer i comencen a fer camins i a voler fer muntanyes més grans de fulles. La mestra, que va observant el procés, incorpora pales i senalles. On? Tot ho deixa al costat de la porta, el punt més apartat d'on passa l'acció. Alguns infants agafen pales i intenten portar fulles cap a les senalles. Imagineu-vos-ho. La majoria són fulles de plataner, quan la pala arriba a la senalla, està buida! Després de diferents intents (cercar solucions i per tant, activar la creativitat) a un infant se li encén la bombeta i va a cercar la senalla, i l'apropa al munt de fulles. Aquest pas evolutiu no es pot ensenyar; hem de permetre que cada infant descobreixi les possibilitats; així permetrem que treballi la seva creativitat.

Crear el clima idoni

Sense presses, mirar de poder partir el grup en grups més reduïts (aprofitant quan tenim un suport), transmetent tranquil·litat, deixant el temps necessari per a cadascú. Posant els reptes assumibles però no fàcils.

Al 0-3 podem començar a despertar la creativitat treballant la plàstica en dues (pintura i/o altres materials) i o en tres dimensions (amb materials/objectes adequats). Mitjançant la repetició d'aquesta pràctica, treballant periòdicament, els guiem a trobar el seu propi camí. L'experimentació els pot permetre entendre el procés creatiu i emmagatzemar-ho com a metodologia vital davant de qualsevol eventualitat.

L'actuació del/a mestre/a és importantíssima: cal crear un clima de confiança, on l'adult **no** prengui partit. No cal anar dient 'molt bé!'. És molt més motivador un somriure, que indica que "vas bé, segueix". Aquesta seria l'actitud correcta. Els 'molt bé!' sovint actuen, no només sobre qui van adreçats sinó que la resta de companys els condiciona a copiar l'actitud, l'acció o l'obra del que rep el 'molt bé!'.

Tant la recompensa (premis i qualificacions) com la censura o el càstig inhibeixen l'impuls creatiu. La inseguretats per la por a equivocar-se, un exagerat desig d'èxit o un perfeccionisme desmesurat, també inhibeixen la creativitat.

La informació

En nom de la creativitat no tot és vàlid. **No** només es tracta d'anar provant i experimentant. Abans de començar qualsevol intervenció, l'infant inventa un camí, cerca fer el que d'antuvi imagina, i ho basa en la informació que en té, i si li permetem repetir l'acció, hi podrà afegir la gran aportació de l'experiència. Això és el que

passa en tot procés creatiu. La diferència més gran entre adults i infants és la informació acumulada de què disposa cadascú. La informació la traiem de tot el que ens envolta: el bombardeig constant d'imatges ens marca quins són els criteris de l'estètica, de l'ordre, de l'equilibri dins l'espai, de la forma, del color, etc.

L'escola bressol hi juga un gran paper: amb les nostres decoracions, amb les nostres propostes didàctiques, ... estem marcant una línia, una estètica. Posem com a exemple el passadís: no és el mateix decorar-lo, per posar dos opcions ben dispars, amb dibuixos d'animallets tipus Disney o amb quadres de Miró, Kandinsky, etc. El que fem marca un camí estètic que no ens podem permetre de no "controlar".

Sabem que els infants aprenen imitant. Els estem donant un model creatiu? Som creatius els/les mestres? Quina informació els estem transmetent?

Com a adults podem ser creatius en qualsevol dels nostres actes i actituds en vers la classe (com decorar i organitzar-la, com presentar els materials, com explicar contes, etc.).

Amb les nostres accions i propostes els marquem, conscient o inconscientment, un model a seguir i, d'antuvi, els modelem la sensibilitat.

La metodologia

Cada vegada que pengem un treball fet pels alumnes per mostrar-lo a les famílies, cal tenir-hi una cura especial.

Imaginem dues situacions paral·leles: uns alumnes han pintat amb temperes damunt d'un tros de paper Kraft blanc. La mestra, tal qual l'ha tallat el penja al passadís. Uns altres alumnes han pintat també amb temperes, però la seva mestra ha triat un paper Kraft de color blau marí, damunt hi han pintat amb colors freds: blanc gris, blau clar, lila, etc. (estan treballant les sensacions de l'hivern). Un cop sec, la mestra plega les vores endins de manera que quedi polida la vora i amb una forma i contorn atractius. Després, observa detalladament la composició i en cerca l'equilibri de com ha d'anar penjat: la taca de color més intens, a baix a la dreta (Kandinski- La teoria del color i la forma). A més, cerca un cartró més gran i en fa un marc on hi enganxa el resultat. Segurament, el comentari sempre positiu de la família, serà en el primer cas: "Oh! Que

bonic!". En el segon, (us ho dic per experiència diran: "Ostres! Això tan xulo ho heu fet vosaltres?") L'infant, lector minuciós del llenguatge verbal i no verbal, guardarà gelosament la imatge del que ha sorprès positivament el pare i/o la mare.

Cada vegada que mitjançant la presentació convertim els seus treballs en composicions estètiques i, a més, arrenquem un reforç positiu de la família, estem gravant amb foc una estètica i una sensibilitat basada en l'afany de millorar de principi a fi. Sigui quin sigui el treball, cal partir d'una idea prèvia, una elaboració acurada i una presentació escaient.

La sensibilitat

El passadís aparador de sensacions

Seguim posant d'exemple el passadís (o l'entrada, o qualsevol zona de pas); sovint hi pengem referències de l'estació de l'any. I tornem a tenir el mateix *handicap*: per explicar la primavera hem d'omplir aquesta zona de margarides; o a l'hivern, amb cristalls i ninots de neu? Crec que és molt més idoni transmetre'ls sensacions.

Jugar amb els colors i les formes sense utilitzar imatges concretes. Revisar la pintura dels impressionistes sovint ens pot donar idees de com treballar-ho. Els infants s'amaren de les sensacions, de la claror/foscor. Entenen millor que els adults les sensacions que desperten els colors i sense els nostres prejudicis, son capaços de sentir-se molt més atrets que nosaltres per les obres d'art de tots els temps.

Al Lligabosc tenim un llarg passadís i el convertim en un túnel d'emocions on els oferim un acompanyament eteri; diàriament hi esdevé un fet màgic:

Els adults, quan ens desplaçem de casa a la feina, durant el trajecte i sense ni adonar-nos-en, anem deixant el món-casa ('He de comprar formatge per als macarrons de demà'); i anem entrant al món-feina ('Ahir vaig deixar a mitges l'informe de...')i sense saber com, arribem a la feina preparats pel que convingui.

Per als infants, aquest procés és diferent. Ells segueixen en el món-casa fins a la porta de l'escola bressol (al cap i a la fi, el cotxe és una continuïtat de casa). Per tant, de l'entrada de l'escola fins a la porta de la classe, els cal fer aquest traspàs tan significatiu. Les parets del passadís han de parlar, han de facilitar sensacions agradables, familiaritat; i oferir propostes a l'acompanyant adult per fer referències positives a l'escola. Així, quan la comitiva familiar arriba finalment a la porta de la classe, l'infant ja està preparat per trobar-hi la seva mestra amb els braços oberts i llençar-s'hi.

Com veieu, al passadís de l'escola hi conviuen moltíssimes emocions i, a més, els qui sàpiguen observar amb tots els sentits, sabran veure a les seves parets, tota la gran tasca que es du a terme en una escola bressol.

ⁱ Projecte Crea't. Com treballar la creativitat a l'escola bressol:
http://www.reus.cat/sites/reus/files/2n_premi_afs.pdf